

Aan de woordvoerders asielbeleid in vaste commissie voor
Justitie en Veiligheid in de Tweede Kamer

CC: Mevr. M.H.M. Faber, Minister van Asiel en Migratie

Amsterdam, 9 september 2024

Betreft: Brief Werkgroep Kind in azc t.b.v. Commissiedebat vreemdelingen- en asielbeleid van 12 september 2024

Geachte woordvoerders asielbeleid,

Namens de Werkgroep Kind in azc, de coalitie van Defence for Children, Save the Children, Stichting de Vrolijkheid, VluchtelingenWerk Nederland, INLIA Foundations en UNHCR, die zich inzet voor de rechten en het welzijn van kinderen in asielopvanglocaties, richten wij ons tot u als woordvoerder op dit thema en wensen wij u allereerst veel succes met uw werk.

Het aandeel kinderen in de asielopvang is groot en de leefomstandigheden vaak onder de maat. De situatie in de noodopvang heeft inmiddels een permanent karakter aangenomen, gekenmerkt door een constante cyclus van sluiting en opening van opvanglocaties. Dit leidt tot frequente overplaatsingen van deze kinderen naar andere tijdelijke locaties, waardoor het hen ontbreekt aan de stabiliteit en veiligheid die essentieel zijn voor hun welzijn en ontwikkeling, met schadelijke gevolgen.

Recente onderzoeken, brandbrieven en verslagen vragen aandacht voor een reeks zorgwekkende problemen die kinderen in asielzoekerscentra ervaren. Hierbij verwijzen wij uitdrukkelijk naar het recente rapport in het kader van ‘Fundamentele Herijking Asielstelsel’: *“De leefomstandigheden zijn niet altijd aangepast aan de belangen en de veiligheid van kinderen”* (p.62); *Verhuizingen zijn met name ingrijpend voor kinderen... hebben veel impact op de ontwikkeling van een kind en staan daarmee op gespannen voet met het VN-Kinderrechtenverdrag”* (p.73)¹. Deze omstandigheden hebben een directe impact op hun gezondheid, ontwikkeling en toekomstperspectief. In deze [brief](#) over actualisering Uitvoeringsagenda (van 25 juni 2024) staan twee toezeggingen, namelijk het loslaten van de samenhang tussen de asielprocedure en opvanglocaties en het rekening houden met het belang van het kind bij het plaatsingsbeleid van het COA². Vanwege het grote belang voor het welzijn en de veiligheid van de kinderen verzoeken wij u de Minister te vragen hoe hier uitvoering aan is gegeven.

Wij verzoeken u dringend deze urgente problematiek en onze aanbevelingen te betrekken bij uw beraadslagingen en te zorgen dat de rechten en het welzijn van kinderen in asielzoekerscentra een centrale plaats krijgen en gewaarborgd worden. De Nederlandse overheid is op grond van het VN-Kinderrechtenverdrag verplicht zich in te spannen om het welzijn van deze groep kinderen te verbeteren. Hieronder onze belangrijkste zorgen en aanbevelingen:

- **Beperkende maatregelen in het Hoofdlijnenakkoord: onhoudbaar gebrek aan perspectief en schadelijk voor kinderen**

De beoogde asielcrisiswet bevat een asielstop en het intrekken van de recent aangenomen Spreidingswet. Een asielstop betekent dat er tijdelijk geen asielaanvragen worden behandeld. Men kan nog wel een aanvraag indienen en Nederland blijft de verplichting houden om asielzoekers op te vangen. Naast dat dit juridisch onhoudbaar is, betekent dit dat asielzoekers,

¹ Bouwstenen voor het asielbeleid en asielstelsel, ABDTopconsult, februari 2024.

² Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2023-2024: 19 637 Vreemdelingenbeleid, nummer 3262. Brief van de staatssecretaris van justitie en veiligheid aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, pagina 3.

onder wie kinderen, veel langer in de opvang zullen verblijven. Dit is mede gezien de huidige opvangsituatie zeer zorgelijk. Nu al maken wij ons ernstige zorgen over de meer dan 6244 kinderen die in tijdelijke opvanglocaties verblijven³.

Meer dan tweederde van alle COA-locaties is op dit moment tijdelijk, waarbij tijdelijk in de praktijk niet tijdelijk blijkt te zijn⁴. Het belang van de Spreidingswet om voldoende structurele opvangplekken te realiseren is onverminderd groot. Bovendien staat een forse meerderheid van de Nederlandse gemeenten positief tegenover de uitvoering van de Spreidingswet, zoals bleek uit de aangenomen resolutie tijdens het VNG-congres waarbij 96% van de gemeenten in juni 2024 vóór behoud en uitvoering van de Spreidingswet stemde⁵.

De Spreidingswet biedt uitzicht op de zo gewenste stabiele, duurzame en menswaardige asielopvang en daarmee concrete mogelijkheden om de opvang voor kinderen op korte termijn te verbeteren en een einde te brengen aan de huidige schrijnende situaties van kinderen in (crisis)noodopvanglocaties. Ook worden met deze wet de enorm hoge kosten van de noodopvanglocaties vermeden.

Wij dringen erop aan dat u er op toeziet dat de Spreidingswet onverkort wordt gehandhaafd en dat de kwaliteitsnormen voor fysieke, sociale en mentale veiligheid voor kinderen, zoals vastgelegd in het VN-Kinderrechtenverdrag, worden gerespecteerd en gewaarborgd.

- **Versobering van de asielopvang: desastreus voor kinderen**

De nieuwe regering heeft het voornemen om de huidige asielopvang verder te versoberen. Al meerdere jaren verblijven duizenden kinderen in tijdelijke opvanglocaties die absoluut ongeschikt zijn voor (langdurig) verblijf. Een verdere versobering heeft desastreuze gevolgen voor kinderen. Sinds enige tijd wordt gewerkt aan kindvriendelijke ruimtes voor kinderen in de opvang en een contactpersoon kind (CPK) die toeziet op het voorzieningenaanbod dat inspeelt op de behoeften van kinderen. Voor de ontwikkeling van kinderen is het noodzakelijk dat zij passende dagbesteding hebben, een plek om te spelen en een plek om zich terug te trekken. Bij verdere versobering zouden dergelijke zorgvuldige opgebouwde voorzieningen sneuvelen en daarmee de leefbaarheid en kindvriendelijkheid van een opvangsituatie tenietdoen.

Het welzijn van kinderen op de vlucht staat onder grote druk door de tijdelijkheid en de chaos in de asielopvang die gepaard gaan met vele verplaatsingen. Het is voor kinderen essentieel dat zij verblijven in een veilige omgeving waar zij kunnen spelen en zich kunnen terugtrekken. Wij doen een dringend appèl op u er omwille van het welzijn en de ontwikkeling van kinderen op toe te zien dat een verdere versobering van de opvang niet zal plaatsvinden.

- **Beperken gezinshereniging is in strijd met VN-Kinderrechtenverdrag**

Het is van belang dat gezinshereniging voor iedereen toegankelijk blijft, ook voor kinderen die vluchten voor oorlog. Kinderen hebben het recht om bij hun familie te zijn (o.g.v EU-richtlijn 2003/86 en het VN-Kinderrechtenverdrag). Een snelle hereniging van het kind met de leden uit zijn gezin, de familie, werkt bevorderlijk voor de gezondheid en het integratieproces. Vanuit het

³ <https://nos.nl/artikel/2528610-aantal-kinderen-in-noodopvang-weer-gestegen-situatie-verslechterd>.

⁴ <https://www.unicef.nl/nieuws/2024-06-20-welzijn-kinderen-op-de-vlucht-onder-druk-door-tijdelijkheid-opvang>.

⁵ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/vng-wil-eerst-asielketen-op-orde-voordat-spreidingswet-wordt-ingetrokken>; <https://vng.nl/nieuws/alv-bekrachtigt-huidige-inzet-asiel-tot-en-met-integratie>.

VN-Kinderrechtenverdrag heeft Nederland dan ook de verantwoordelijkheid gezinshereniging actief te bevorderen.

Zie erop toe dat gezinshereniging voor iedereen toegankelijk blijft, ook voor kinderen die vluchten voor oorlog. Kinderen hebben het recht om bij hun familie te zijn.

- **Opvang alleenstaande kinderen tijdens de asielprocedure vergt specifieke, integrale aanpak**

Er verblijft een groot aantal alleenstaande kinderen (AMV's) in de asielopvang. Een deel van hen verblijft in de noodopvang (NO) en crisisnoodopvang (CNO). Door de vele verhuisbewegingen hebben zij vaak niet of te laat toegang tot onderwijs. Hetzelfde geldt voor zorg. Het is noodzakelijk dat kinderen met voorrang geplaatst worden op reguliere opvanglocaties, waar zij gegarandeerd effectieve en duurzame toegang tot onderwijs hebben, en waar voldoende mogelijkheden zijn voor zinvolle dagbesteding. Alleenstaande minderjarige kinderen in de asielprocedure behoeven een zorgvuldig op kinderen afgestemde aanpak. Hun kwetsbare positie, situatie en behoefte vraagt om een gespecialiseerde benadering vanaf het moment dat zij in Nederland aankomen⁶. Er moet te allen tijde voorkomen worden dat alleenstaande kinderen worden opgevangen in (crisis)noodopvanglocaties. Deze locaties zijn ongeschikt voor de beschermingsbehoeften van deze kinderen. Op basis van de Spreidingswet wordt juist toegewerkt naar de zo noodzakelijke uitbreiding van kleinschalige AMV-locaties.

Voor alleenstaande kinderen is het noodzakelijk dat zij in een kindvriendelijke opvang worden opgevangen waar zij toegang hebben tot (mentale) zorg, onderwijs, veiligheid, privacy en dagbesteding. Zie erop toe dat de Minister en uitvoerende instanties in actie komen en ervoor zorgen dat kinderen zo spoedig mogelijk uit (crisis)noodopvanglocaties worden geplaatst.

- **Opvang Oekraïners en de gevolgen van sluiting aanmeldlocaties**

Met de voortdurende oorlog in Oekraïne worden Oekraïners nog steeds opgevangen in de gemeentelijke opvanglocaties (GOO). Op dit moment verblijven er ongeveer 30.000 Oekraïense kinderen in de GOO. Al een lange tijd kampt ook de gemeentelijke opvang met een capaciteitsgebrek, de locaties zitten nagenoeg vol. Onlangs heeft de gemeente Utrecht laten weten ook de aanmeldlocatie te moeten sluiten. Door gebrek aan doorstroomplekken is deze eerste opvang niet langer verantwoord. De afgelopen weken zijn meerdere signalen ontvangen dat mensen op straat slapen of in auto's, en ook het Rode Kruis signaleert dat zij steeds meer kwetsbare personen ontvangen die niet weten waar zij opvang kunnen krijgen⁷. Wij maken ons zorgen over wat dit betekent voor kinderen, zowel alleenstaand als in families, die aankomen in Nederland en recht hebben op passende opvang. Het is van belang dat zij in een stabiele en kindvriendelijke en veilige omgeving worden opgevangen waar er toegang is tot zorg, onderwijs en de juiste begeleiding⁸.

Wij dringen erop aan dat u ervoor zorgt dat de regering de regie van zowel de asielopvang als die van Oekraïners naar zich toetrekt en gemeenten actief ondersteunt om knelpunten weg te

⁶ ://www.unhcr.org/nl/wp-content/uploads/sites/93/2024/01/UNHCR-Aanbevelingen-voor-de-opvang-asielzoekers-en-vluchtelingen-22-23.pdf.

⁷ <https://www.rtvutrecht.nl/amp/nieuws/3776078/opvang-oekraïners-in-utrechtse-jaarbeurs-gesloten-te-vol-en-geen-doorstroom-en-https://www.rodekruis.nl/persberichten/steeds-meer-oekraïense-vluchtelingen-kloppen-aan-bij-rode-kruis-voor-hulp/>.

⁸ <https://www.unicef.nl/nieuws/2024-06-20-welzijn-kinderen-op-de-vlucht-onder-druk-door-tijdelijkheid-opvang>.

nemen en waar mogelijk regionale samenwerkingsverbanden aan te gaan. Te allen tijde moet worden voorkomen dat mensen die recht hebben op opvang gedwongen worden zelf op zoek te gaan naar een verblijfsplek.

Bovenstaande aanbevelingen zijn noodzakelijk om de situatie van kinderen in de asielopvang te verbeteren. Het belang van het kind moet altijd vooropstaan in beleidsbeslissingen en dient los te worden gezien van de politieke discussie rondom migratie.

Vanzelfsprekend zijn wij van harte bereid tot een gesprek om onze bevindingen en aanbevelingen toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
namens de Werkgroep Kind in azc

Tessa Terpstra
Voorzitter

De Werkgroep Kind in azc is een coalitie van Defence for Children, Save the Children, Stichting de Vrolijkheid, VluchtelingenWerk Nederland, INLIA Foundations en UNHCR. De Werkgroep is opgericht in 2010 om ervoor te zorgen dat de asielopvang voor kinderen voldoet aan de eisen van het VN-Kinderrechtenverdrag. Sindsdien bundelen de leden van de Werkgroep hun krachten om de rechten van kinderen in de asielopvang en hun situatie te verbeteren. Voorop staat dat het VN-Kinderrechtenverdrag asielzoekerskinderen in de eerste plaats als kind beschouwt en vereist dat het belang van het kind een eerste overweging is bij het maken van beleid en het nemen van beslissingen betreffende kinderen. Een kind dat leeft in een asielopvanglocatie moet hetzelfde worden behandeld als ieder ander kind in Nederland.